

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum

30.4.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/231769/03.03.01/2024

Viite/Referens

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (HE 44/2024 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta (jäljempänä myös virasto) lausuntoa hallituksen esityksestä (HE 44/2024 vp) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksellä poistettaisiin Yleisradio Oy:n radio-ohjelmistoja koskeva siirtovelvoite kaapelitelevisioverkoissa ja yhteisantennijärjestelmissä. Lakiin tehtäisiin myös pienempiä täydennyksiä ja teknisluonteisia muutoksia, jotka koskevat radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamista, markkinaehtoista taajuusmaksua sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa.

Siirtovelvoite

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan siirtovelvoitteesta poistettaisiin verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoavan teleyrityksen sekä yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän velvoite siirtää Yleisradion julkisen palvelun radio-ohjelmistot verkoissaan.

Viraston näkemyksen mukaan muutos on tarpeellinen. Kuten esityksessäkin on jo todettu, radiokanavien jakelu kaapeliverkoissa rajoittaa kaapelilaajakaistan laadullista kehittämistä erityisesti verkkoliikenteen paluusuunnan osalta. Ehdotettu muutos on tältä osin merkittävä, sillä kaapelimodeemiliittymien määrä on edelleen kasvussa ja vuoden 2023 lopussa liittymiä oli käytössä noin 538 000 kappaletta.

Velvoitteesta luopumista puoltaa myös se, että radionkanavien jakelussa käytettyjä perinteisiä kanavavaihtajia ei ole valmistettu enää vuosiin ja uusimmatkin komponentit operaattorien verkoissa ovat 7-10 vuotta vanhoja. Operaattorien varaosat ovat loppumassa ja varaosia on käytännössä saatavissa enää ottamalla osia muualta omasta verkosta. Myös kanavavaihtajien laite- ja ohjelmistotuki on loppunut.

EU-säätelyn asettamien reunaehtojen perusteella siirtovelvollisuuksia voidaan asettaa, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen ja palvelujen loppukäyttäjistä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja tv-ohjelmistoja. Näin ei kuitenkaan näyttäisi olevan, sillä sidosryhmäarvioiden perusteella vain noin 5-10 %

käyttäjistä on kytkenyt radionsa kiinteistön antenniverkkoon. Myös tämä seikka puoltaa velvoitteen poistamista.

Yleisradion radio-ohjelmistoja on mahdollista vastaanottaa monin eri tavoin. Huomattavasti kaapelivastaanottoa yleisempiä vastaanottotapoja ovat mm. radio-ohjelmistojen kuuntelu radiovastaanottimen oman antennin kautta tai internetin välityksellä. Suomalaiset radiokanavat ovat kuunneltavissa laajasti laajakaistan kautta verkkopalvelussa radioplayer.fi, minkä lisäksi myös Yle Areena -sovelluksen kautta on mahdollista kuunnella radiota.

Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että yleisradion radio-ohjelmistot välitetään valtaosassa maata suuritehoisilla lähettimillä ja radiokanavien peittoalueilla on paljon päällekkäisyyttä ja peitto on kattavaa myös maantieteellisesti. Tällainen kattava ja osin päällekkäinen peitto tukee sisätilavastaanottoa myös ilman kattoantenniliitäntää. Viraston arvion mukaan kotitalouksille ei siten lähtökohtaisesti aiheudu lisäkuluja siirtymästä, koska ohjelmistot ovat pääsääntöisesti kuunneltavissa radiovastaanottimen omalla antennilla. Radion sisätilakuuluvuus on tyypillisesti heikompaa peittoalueen reuna-alueilla tai esimerkiksi raskasrakenteisissa kivitaloissa. Mikäli radion sisätilakuuluvuus ei näissä tilanteissa riitä, ongelma voidaan useimmiten ratkaista radiovastaanottoon tarkoitettulla sisätilojen lisäantennilla, kuten esityksessäkin todetaan.

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa ehdotusta, jonka mukaan radiolupa lyhytaikaiseen ja vähäiseen, rajatulla alueella tapahtuvaan enintään vuoden mittaiseen radiotoimintaan voitaisiin peruuttaa, jos hakija on rikkonut sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia tai syyllistynyt rikoslain 11 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun kiihottamiseen kansanryhmää vastaan taikka 10 a §:ssä tarkoitettuun törkeään kiihottamiseen kansanryhmää vastaan tai mainitun lain 34 a luvun 5 e §:ssä tarkoitettuun terrorismirikokseen liittyvään julkiseen kehottamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi lain 49 §:n 1 momentin 6 kohdan perusteella peruuttaa yli kolme kuukautta kestävästä radioluvasta, jos radiotoimintaan myönnetty ohjelmistotoimilupa lakkaa olemasta voimassa. Radiotoimintaan myönnetty ohjelmistotoimilupa voidaan puolestaan peruuttaa, jos luvan haltija syyllistyy edellä mainittuihin tekoihin. Ehdotus mahdollistaisi siten puuttumisen edellä mainituin perustein molemmilla lupatyypeillä harjoitettavaan radiotoimintaan eli ohjelmistotoimilupaa edellyttävään radiotoimintaan ja lyhytaikaiseen tai vähäiseen radiotoimintaan, jota voidaan harjoittaa ilman ohjelmistotoimilupaa. Muutoksella radioluvan myöntämis- ja peruutusedellytykset vastaavat toisiaan. Lyhytaikaiseen ja vähäiseen radiotoimintaan myönnettävän radioluvan myöntämisen edellytyksenä on lain 40 §:n 8 momentin mukaan, ettei ole ilmeistä syytä epäillä hakijan rikkovan tätä lakia tai syyllistyvän edellä mainittuihin rikoslaissa säädettyihin tekoihin. On näin ollen perusteltua, että lyhytaikainen radiolupa voidaan vastaavin syin myös peruuttaa.

Virasto kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan radioluvan peruuttamisen edellytyksiin lisättäisiin kansallisen turvallisuuden vaarantuminen. Kansallinen turvallisuus voisi vaarantua esimerkiksi silloin, jos radiolähetintä pitäisi hallussa yritys, jonka Suomen turvallisuusetujen vahingoittamistarkoituksesta olisi vahva epäily (HE 98/2020 vp). Koska radioluvan myöntämisen edellytyksenä on lain 41 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti, ettei ole perusteltua syytä epäillä hakijan

ilmeisesti vaarantavan kansallista turvallisuutta, olisi perusteltua, että radiolupa voitaisiin vastaavin syin myös peruuttaa.

Esityksessä todetun mukaisesti analogiseen radiotoimintaan myönnettävien radiolupien lisäksi radiolupia myönnetään laajalti myös muille radiolähettimille, esimerkiksi satelliiteille ja satelliittien maa-asemille. On tunnistettu, että avaruussektoriin kytkeytyy kansalliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen liittyviä näkökohtia (esimerkiksi HE 113/2022 vp). Vastaava tarve voisi olla mahdollisesti myös muissa radioliikenteissä langattomien järjestelmien ja verkkojen kyvykkyyksien lisääntyessä. Virasto pitää lisäksi johdonmukaisena ratkaisuna ehdotuksessa esitettyä valtioneuvostoa toimivaltaisena viranomaisena luvan peruuttamisen osalta, koska vastaavan kansalliseen turvallisuuteen liittyvän luvan myöntämistä koskevan asian osalta toimivaltainen viranomainen on valtioneuvosto.

Markkinaehtoinen taajuusmaksu

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa markkinaehtoisen taajuusmaksua koskevan lain 288 §:n päivittämistä siten, että pykälän 4 momentin taulukko taajuusaluekertoimista päivitetään vastaamaan Nato-harmonisoitujen taajuusalueiden tämänhetkistä käyttöä. Muutoksella varmistetaan, ettei Puolustusvoimilta peritä markkinaehtoista taajuusmaksua säännöksen alkuperäistä tarkoitusta vastaamattomasti.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu voitaisiin periä kahden erän sijaan myös yhdessä erässä. Muutos joustavoittaa ja selkiyttää maksun perintäprosessia.

Jarno Ilme

ylijohtaja

Päivi-Maria Virta

johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 30.4.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.